Stuk **2146** (2008-2009) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

5 maart 2009

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Tom Dehaene, de dames Else De Wachter, Dominique Guns en Michèle Hostekint en de heer Carl Decaluwe –

houdende de beveiliging van woningen door optische rookmelders

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Jaarlijks hebben er ongeveer 12.000 branden plaats in België. Die branden eisen jammer genoeg elk jaar 135 dodelijke slachtoffers en een groot aantal gewonden. Dan hebben we het nog niet over de psychische trauma's en de enorme materiële schade die brand veroorzaakt.

Ruim 75% van de slachtoffers van brand komt om in woningbranden. Aangezien de meeste woningbranden in de late namiddag of 's nachts uitbreken, sterft het merendeel van de slachtoffers in hun slaap, verrast door de giftige rook en de gassen die vrijkomen (30% van de branden begint tussen 16 uur en 20 uur en de meeste dodelijke slachtoffers vallen tussen 0 uur en 6 uur 's nachts). Mensen worden immers niet wakker van de brandgeur bij een beginnende brand. Integendeel: wie slaapt, ruikt niets en door de rook en het gas valt men in een nog diepere slaap. De meeste slachtoffers van brand sterven bij het begin van de brand en meestal 's nachts. Niet alleen de giftige rook en de gassen zijn daarvoor verantwoordelijk, maar ook de onbeschrijflijke hitte die vrijkomt. In slechts enkele minuten tijd stijgt de temperatuur in een brandende kamer tot boven 300° Celsius. Bij 65° Celsius stopt het menselijk lichaam al met functioneren. De longen verdampen en de geest wordt verlamd. Bewusteloosheid is het gevolg. De meeste slachtoffers sterven dan ook door de rook en niet door de vlammen. Kinderen zijn daarbij nog gevoeliger voor rook en toxische gassen dan volwassenen. Brand is bovendien een van de eerste doodsoorzaken bij kinderen jonger dan vijf jaar.

Zelfs bij een snelle interventie duurt het al gauw enkele minuten vooraleer de brandweer bij een brand ter plaatse kan zijn. Enkele minuten zijn snel voorbij, maar het is dikwijls te lang om nog levens te kunnen redden. Voor de bewoners is het van levensbelang dat ze de woning bij brand zo snel mogelijk kunnen verlaten, nog voor de brandweer ter plaatse is.

Meestal treft de brandweer slapende mensen aan. Bijna 90% van alle brandslachtoffers sterft 's nachts en tweederde sterft in zijn slaapkamer door verstikking. Bij een brand heb je gemiddeld drie minuten de tijd om het huis te verlaten. Er mag dus geen tijd worden verloren. Daarom is het belangrijk dat bewoners bij een beginnende brand zo snel mogelijk worden gewekt. Om een woning bij brand tijdig te kunnen verlaten, is het dus essentieel dat je onmiddellijk bij het ontstaan van de brand gealarmeerd wordt. Dat impliceert een automatische branddetectie die de gebrekkige menselijke waakzaamheid aanvult.

Voor de automatische branddetectie bestaan er twee mogelijkheden:

1° een branddetectiesysteem;

2° een rookmelder of rookdetector.

In dit voorstel wordt gekozen voor optische rookmelders die zijn uitgerust met een lithiumbatterij met een minimum gegarandeerde levensduur van vijf jaar, en niet voor ionische rookdetectoren, omdat bij ionische rookdetectoren het risico op nucleaire besmetting bij beschadiging (door brand) reëel is en omdat het duurder is om ze te recycleren.

Daarenboven blijkt uit Nederlandse proeven dat de reactiesnelheid van de optische rookmelder bij zogenaamde smeulbranden groter is dan de reactiesnelheid van een ionische rookdetector. Smeulbranden onderscheiden zich van vlammenbranden door de langzamere ontwikkeling, met als gevolg een tragere vlamvorming en daarmee gepaard gaand de ontwikkeling van grotere rookdelen. Bij woningbrand gaat het in de meeste gevallen om smeulbranden, veroorzaakt door bijvoorbeeld een kortsluiting, een smeulende sigaret enzovoort. Door de giftige rookontwikkeling ligt het aantal dodelijke slachtoffers bij smeulbranden ook veel hoger dan bij vlammenbranden.

Zelfs als de rookmelder op het stroomnet is aangesloten moet er een back-upsysteem zijn dat uitgerust is met een lithiumbatterij met een minimum gegarandeerde levensduur van vijf jaar. Een rookmelder is een vrij klein toestel dat aan het plafond wordt bevestigd en dat de ruimte permanent beveiligt. Wanneer de rookmelder brandlucht vaststelt, zendt het toestel een krachtig geluidssignaal uit. De rookmelder waarschuwt dus wanneer er brand ontstaat, zodat je tijdig het huis kunt verlaten en de brandweer kunt verwittigen.

Een rookmelder bewijst natuurlijk vooral 's nachts zijn nut, wanneer je slaapt. Je wordt gewekt door het geluidssignaal van een rookmelder, maar niet door de rook, omdat die koolmonoxide (CO) bevat, waardoor je in een nog diepere slaap komt. Veel mensen denken dat ze rook wel zullen ruiken, maar niets is minder waar. Rook is donker, heet, giftig én snel. Je ziet niets meer. De gassen kunnen een temperatuur hebben tot 600° Celsius. CO en cyaangassen komen vrij en in drie minuten kan een brand zich door de hele woning verspreiden. De kostprijs van een rook-

melder (10 tot 25 euro) staat dan ook in schril contrast met het levensreddende nut van het toestel: een rookmelder kan je leven redden. Internationale studies bevestigen dat[1].

Uit Britse statistieken blijkt bijvoorbeeld dat bij woningbranden die ontdekt worden door rookmelders, het aantal slachtoffers per 1000 branden twee tot vier bedraagt. Als er geen rookmelders aanwezig zijn, zijn er gemiddeld zeven tot negen doden per 1000 branden. Als er rookmelders aanwezig zijn, wordt 71% van de branden ontdekt. Eveneens volgens die studie kan 68% van de woningbranden die worden ontdekt door een rookmelder, worden beperkt tot de vuurhaard en 98% tot de ruimte waar de brand uitbreekt. Als een rookdetector ontbreekt, is dat respectievelijk 41% en 90%[2].

Terwijl er voor andere gebouwen dan woningen (ziekenhuizen, warenhuizen, scholen, hotels enzovoort) strikte voorschriften en maatregelen bestaan ter voorkoming van brand, is dat niet het geval voor particuliere woongelegenheden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het in Vlaanderen niet bijster goed gesteld is met de preventieve plaatsing van rookmelders in woningen, zeker wanneer we de situatie vergelijken met die in andere Europese landen. Vooral in de Scandinavische landen is de rookmelder ingeburgerd. In Noorwegen heeft 98% van de woningen minstens één rookmelder, in Zweden 88% en in Finland 66%. In België daarentegen schat men het gebruik van rookmelders in particuliere woningen op 3 tot 10%.

België is een van de Europese landen met het grootste aantal slachtoffers. Een rookmelder in onze woning is dan ook helemaal geen overbodige luxe. Zowel in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest als in het Waalse Gewest[3] werd de verplichting ingevoerd om een rookmelder te plaatsen voor alle eigenaars die een woning of appartement verhuren, en voor alle nieuwbouwwoningen of -appartementen. De indieners van dit voorstel achten het absoluut noodzakelijk dat er in Vlaanderen op dit vlak een inhaalbeweging wordt uitgevoerd. Uit internationaal onderzoek blijkt voorts dat de meeste branden voorkomen in verblijfsruimten.

Uit een Nederlands onderzoek dat in 2000 werd uitgevoerd ter voorbereiding van het zogenaamde bouwbesluit (dat onder meer rookdetectoren in nieuwbouwwoningen in Nederland verplicht) bleek dat slechts 4% van de branden ontstaat in verkeersruimten (gangen) van een woning, terwijl 83% van de branden ontstaat in een verblijfsruimte (keuken, slaapkamer enzovoort). Voor een maximale detectie is het daarom wenselijk rookmelders niet enkel in de verkeersruimten maar ook in de verblijfsruimten voor te schrijven. Voor de indieners staat de veiligheid van de inwoners in Vlaanderen centraal. Ze willen voorkomen dat er wekelijks slachtoffers blijven vallen bij woningbranden. Daarom wensen ze bij decreet de verplichting in te voeren om bij alle nieuw te bouwen of te renoveren woningen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning nodig is, de woning permanent uit te rusten met een rookmelder. Bij de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning zal door de indiener aangeduid worden waar de rookmelders zullen geplaatst worden. Indien de indiener nalaat de rookmelders bij de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning aan te duiden, is de aanvraag niet ongeldig. De aanvrager dient zo snel mogelijk de aanvulling met betrekking tot de plaatsing van de rookmelders te bezorgen.

Steden en gemeenten die erom verzoeken kunnen rookmelders ter beschikking krijgen om ze in de huurwoningen op hun grondgebied te laten plaatsen. Uiteraard kunnen steden en gemeenten zelf bepalen in welke woningen zij prioritair een rookmelder willen laten plaatsen.

Het is beter te voorkomen dan te genezen. De gemeentelijke autonomie speelt ten volle als het gaat over het ontwikkelen van een brandpreventiebeleid. Daarom wil de decreetgever gemeenten die op vrijwillige basis zelf rookmelders plaatsen, bijvoorbeeld in de huurwoningen op hun grondgebied, ondersteunen aan de hand van rookmelders die door de Vlaamse overheid ter beschikking worden gesteld.

De indieners van dit voorstel zijn van mening dat de rookmelders het best aangebracht worden op iedere bouwlaag of verdieping, met inbegrip van de kelders,

---

1 Bron: Rapport de la Commission de l'Assemblée Nationale, France (oktober 2005) & Rapport nr. 116 (2006-2007) de M. René Beaumont, fait au nom de la commission des affaires économiques, déposé le 13 décembre 2006.

2 Bron: Home Office Summary Fire Statistics UK 2003, published november 2004. Statistieken op basis van geregistreerde brandhaarden.

3 Besluit van 15 april 2004 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van bijkomende verplichtingen inzake brandvoorkoming in de te huur gestelde woningen (BS 05/05/2004 + erratum 11/06/2004) – Decreet van 15 mei 2003 van het Waalse Gewest tot wijziging van de Waalse Huisvestingscode en artikel 174 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium (BS 01/07/2003) en besluit van 21 oktober 2004 van de Waalse Regering betreffende de aanwezigheid van brandmelders in de woningen (BS 10/11/2004).

en in het evacuatietraject (zo dicht mogelijk bij de uitgang). Voor niet-bewoonde zolders geldt die verplichting niet. Bovendien moeten de rookmelders goedgekeurd zijn door een certificatieorganisatie die door BELAC geaccrediteerd is. Ze mogen niet van het ionische type zijn en ze moeten uitgerust zijn met een verzegelde batterij met een levensduur van minimum vijf jaar. De indieners dringen erop aan dat de levensduur van de batterij op de verpakking wordt vermeld. De verzekeringssector is een bondgenoot in de sensibilisering van mensen om hun woning te beveiligen tegen brand. Hoe beter de woning is beveiligd, hoe kleiner het risico is dat de brandverzekeraar moet overgaan tot de uitbetaling van de verzekerde brandschade. De indieners achten het evenwel onaanvaardbaar dat in de brandpolis contractueel expliciete bepalingen zouden worden opgenomen die stipuleren dat bij gebrekkige preventiemaatregelen, zoals de afwezigheid van een rookmelder, de verzekerde schade niet uitbetaald wordt. De indieners willen een stimulerend beleid ontwikkelen rond brandpreventie, geen bestraffend beleid.

Tom DEHAENE

Else DE WACHTER

Dominique GUNS

Michèle HOSTEKINT

Carl DECALUWE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

1° NBN EN 14604: Belgische norm inzake rookmelders, waarvan de registratie door het Belgisch Instituut voor Normalisatie werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 22 februari 2006, en de later bekendgemaakte wijzigingen ervan. Het is de omzetting van de Europese geharmoniseerde norm CE EN 14604;

2° rookmelder: een apparaat conform NBN EN 14604 dat reageert op de rookontwikkeling bij brand door het produceren van een scherp geluidssignaal, en dat niet van het ionische type is;

3° woning: elk onroerend goed of het deel ervan dat hoofdzakelijk bestemd is voor de huisvesting van een gezin of een alleenstaande.

Artikel 3

Alle nieuw te bouwen woningen en alle woningen waaraan renovatiewerken worden uitgevoerd waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is en waarvoor de stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd na de inwerkingtreding van dit decreet, moeten uitgerust zijn met correct geïnstalleerde rookmelders.

Bij de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning voor de bouw of de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden wordt aangegeven waar de rookmelder of rookmelders geplaatst zullen worden.

Artikel 4

De Vlaamse Regering kan, binnen de perken van de in de begroting beschikbare kredieten, aan de gemeenten rookmelders ter beschikking stellen die zij, in het kader van de ontwikkeling van een preventiebeleid, kunnen laten plaatsen in de huurwoningen op hun grondgebied. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden voor de toekenning en de plaatsing van deze rookmelders.

Artikel 5

Het decreet van 9 mei 2008 houdende de beveiliging van woningen door optische rookmelders wordt opgeheven.

Tom DEHAENE

Else DE WACHTER

Dominique GUNS

Michèle HOSTEKINT

Carl DECALUWE